

Opinia
do ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń
społecznych oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 33)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest wprowadzenie w roku 2012 waloryzacji kwotowej świadczeń emerytalno-rentowych.

Waloryzacja oznacza mechanizm zmiany (zwiększenia) nominalnej wysokości świadczeń, mający przeciwdziałać spadkowi ich wartości realnej, do której może dojść w wyniku zmiany warunków społeczno-ekonomicznych. W obecnym stanie prawnym system ubezpieczeń społecznych przewiduje waloryzację dokonywaną procentowo tj. z wykorzystaniem określonego wskaźnika, mnożąc przez wskaźnik waloryzacji kwotę świadczenia i podstawę jego wymiaru. Waloryzacja świadczeń następuje od dnia 1 marca, corocznie i automatycznie w stosunku do świadczeń przyznanych przed jej terminem (określonym ustawowo). Wskaźnik waloryzacji ma charakter mieszany: odpowiada średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym, zwiększony o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Zwiększenie jest negocjowane w Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, a w razie niezgodnienia stanowiska w terminie zakreślonym ustawą, zostaje określone w rozporządzeniu Rady Ministrów. Zasady waloryzacji, o których wyżej mowa, są zawarte art. 88 - 93 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), ale stosuje się także w stosunku do świadczeń (jak np.: okresowe emerytury kapitałowe, emerytury pomostowe, renty socjalne, nauczycielskie

świadczenia kompensacyjne, emerytury i renty wojskowe czy emerytury i renty *szużb mundurowych*) przyznawanych na podstawie innych ustaw.

Stosowanie obecnie obowiązujących zasad waloryzacji procentowej powoduje podwyższenie świadczeń o ten sam procent dla wszystkich świadczeniobiorców. Przyjęta przez Sejm 13 stycznia br. ustawa ma na celu zwiększenie w roku 2012 wszystkich świadczeń o jednakową kwotę (71 zł), którą dodaje się do kwoty świadczenia w wysokości w jakiej przysługuje w dniu 29 lutego 2012 r. Waloryzacji podlega także podstawa wymiaru świadczenia, która zostaje pomnożona przez wskaźnik wyrażający procentowo relację podwyższonego świadczenia w stosunku do jego wysokości sprzed dokonanej podwyżki (ma ona bowiem wpływ na wysokość świadczenia, a zachowanie realnej wysokości podstawy wpływa na wysokość świadczenia przeliczanego po waloryzacji). Przyjęte w ustawie podwyższenie świadczeń wyrażone kwotowo obejmuje wszystkie emerytury i renty, w tym emerytury i renty z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych, wojskowe i *szużb mundurowych*, a także inne świadczenia pozaubezpieczeniowe, jak np. zasiłki i świadczenia przedemerytalne, renty kombatantów czy renty inwalidów wojennych i wojskowych.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 2012 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy będący podstawą prac legislacyjnych stanowił przedłożenie rządowe, oznaczone klauzulą pilności, które wpłynęło do Sejmu 4 stycznia 2012 r. (druk sejmowy nr 101).

Pierwsze czytanie odbyło się 10 stycznia br. na posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Komisja wprowadziła do projektu w wersji proponowanej przez Rząd uściślenie, że do decyzji dotyczących waloryzacji emerytur i rent, sporządzanych z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. W sprawozdaniu Komisji (druk sejmowy nr 107) zawarto także dwa wnioski mniejszości – o podwyższenie kwoty waloryzacji z 71 zł do 84 zł oraz zmieniający z proponowanych w projekcie 75% na 100% kwoty waloryzacji w zakresie rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy i rent inwalidzkich III grupy.

Podczas drugiego czytania na 5. posiedzeniu Sejmu zgłoszono poprawki podwyższające kwotę: najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy oraz najniższej emerytury i renty rodzinnej, świadczenia emerytalnego, waloryzacji w zakresie rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy i rent inwalidzkich III grupy, a ponadto podwyższającą wskaźnik waloryzacji stosowany w stosunku do kwot maksymalnych zmniejszeń (w razie

osiągania przychodu przekraczającego 70 % przeciętnego wynagrodzenia, o którym stanowi ustawa o emeryturach i rentach z FUS), a także zwiększającą samą kwotę waloryzacji (dodawaną do świadczeń w roku 2012 r.), ustalając ją na 85 zł. Komisja wniosła o ich odrzucenie, uznając, że poprawki te odbiegają od intencji projektodawcy i mają konsekwencje finansowe.

Sejm na 5. posiedzeniu, w trzecim dniu obrad, odrzucił wszystkie wnioski mniejszości i poprawki, przyjmując ustawę w brzmieniu zawartym w projekcie (oddano 256 głosów za, zero przeciw, wstrzymało się 139 osób).

III. Uwagi szczególne

Przy określaniu katalogu świadczeń podlegających waloryzacji kwotowej w roku 2012, w kilku przypadkach (por. **art. 5 ust. 1 pkt 13 i 14 oraz ust. 2 pkt 1, 4 i 5**), ustawa wskazuje świadczenia poprzez powołanie artykułów poszczególnych ustaw, w których rzeczywiście jest mowa o tych świadczeniach (takiego określenia używa się w ustawie – np. *emerytury i renty, o których mowa w art. ...*), jednak nie wydają się prawidłowe legislacyjnie odesłania:

1. w **art. 5 ust. 1 pkt 13**, w którym wymieniono art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, określający zakres podmiotowo-przedmiotowy (a nawet tylko jeden z jego elementów) tej ustawy. Porównując wszystkie powołania w art. 5 ust. 1 pkt 1-12 i 15 ustawy zawartej w druku nr 33, trzeba zauważyć, że zawierają one uregulowania daleko bardziej precyzyjne niż określające zakres spraw regulowanych ustawą. W przypadku ustawy o emeryturach pomostowych, ze względu na jej całościowe ujęcie, rzeczywiście trudne jest wskazanie prostego powołania jednego artykułu, należałoby posiłkować się techniką zastosowaną już w ustawie – w art. 5 ust. 1 pkt 3 i 6, generalnie mówiących o świadczeniach emerytalnych i zasiłkach przedemerytalnych lub rentach socjalnych, o których mowa w ustawach dla nich podstawowych i wymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 3 i 6 tj. wskazując ogólnie ustawę o emeryturach pomostowych, która dookreśla świadczenia wymienione w jej tytule.

Propozycja poprawki:

- w art. 5 w ust. 1 w pkt 13 wyrazy "art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy" zastępuje się wyrazem "ustawie";

2. **w art. 5 ust. 1 pkt 14**, w którym wskazano art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, podczas gdy mówi on jedynie o *wysokości* świadczenia kompensacyjnego i stanowi, wraz z art. 4 tej ustawy, uszczegółowienie jej art. 3, mającego charakter materialnoprawny dla tego świadczenia. Należałoby wskazać więc art. 3, nie zaś art. 5 ust. 1.

Propozycja poprawki:

- w art. 5 w ust. 1 w pkt 14 wyrazy "art. 5 ust. 1" zastępuje się wyrazami "art. 3";

3. **w art. 5 ust. 2 pkt 1, 4 i 5** zauważa się podobną kwestia – uregulowania te wskazują dodatki i świadczenia pieniężne, podlegające waloryzacji na zasadach przewidzianych w roku 2012. W redakcji przepisów odwołano się do przepisów, w których *mowa* o tych świadczeniach, ale wskazuje się je odsyłając do artykułów stanowiących jedynie o ich *wysokości* (podczas gdy chodzi o objęcie waloryzacją, której zasady w roku 2012 ustala przyjęta ustawa).

Dotyczy to:

a) dodatku pielęgnacyjnego i dodatku dla sierot zupełnych, przysługujących na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – **art. 5 ust. 2 pkt 1**, w którym wymieniono art. 75 ust. 2 i art. 76 ust. 2 tej ustawy, podczas gdy właściwszy jest art. 75 ust. 1 i art. 76 ust. 1,

b) świadczeń pieniężnych, przysługujących na podstawie ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622, z późn. zm.)- **art. 5 ust. 2 pkt 4**, w którym wskazano art. 2 ust. 1, podczas gdy właściwy jest art. 1,

c) świadczeń pieniężnych, przysługujących na podstawie ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 87, poz. 395, z późn. zm.) - **art. 5 ust. 2 pkt 5**, wskazano tam art. 3 ust. 1, podczas gdy właściwszy jest art. 1 tej ustawy.

Ponadto w **art. 5 ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia** jest wadliwe stylistycznie:

"2. Waloryzacji od dnia 1 marca 2012 r., polegającej na pomnożeniu ich kwoty przez wskaźnik waloryzacji w wysokości 104,8 %, podlegają:",

ponieważ zaimek *ich* odnosi się do określeń pojawiających się dopiero *po* nim, a chodzi o *dodatki i świadczenia*, wymienione w pięciu punktach zamieszczonych w tym ustępie poniżej. Właściwsze i sprzyjające czytelności byłoby zmodyfikowanie treści części wspólnej.

Propozycja poprawek:

- w art. 5 w ust. 2:

- 1) we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy "ich kwoty" zastępuje się wyrazami "kwoty dodatku lub świadczenia";*
- 2) w pkt 1 wyrazy "art. 75 ust. 2 i art. 76 ust. 2" zastępuje się wyrazami "art. 75 ust.1 i art. 76 ust. 1";*
- 3) w pkt 4 wyrazy "art. 2 ust. 1" zastępuje się wyrazami "art. 1";*
- 4) w pkt 5 "art. 3 ust. 1" zastępuje się wyrazami "art. 1."*

Bożena Langner

Główny legislator